

**Les parcours langagiers des étudiants
étrangers en mobilité de diplôme en tant
qu'outil d'intégration dans l'université
roumaine**

Étude de cas - l'Université «Ovidius» de Constanța

ANAMARIA IONIȚĂ

**Les parcours langagiers des étudiants
étrangers en mobilité de diplôme en tant
qu'outil d'intégration dans l'université
roumaine**

Étude de cas - l'Université «Ovidius» de Constanța

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București**

Colecția FILOLOGIE

Referenți științifici: Prof. univ. dr. habil. Monica Vlad, Universitățile « Ovidius » de Constanța, Roumanie
Prof. univ. dr. habil. Maria Candea, Université Sorbonne Nouvelle Paris, France

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

IONIȚĂ, ANAMARIA

**Les parcours langagiers des étudiants étrangers en
mobilité de diplôme en tant qu'outil d'intégration dans
l'université roumaine : étude de cas - l'Université**

«Ovidius» de Constanța / Anamaria Ioniță. - București :

Editura Universitară, 2022

Conține bibliografie

ISBN 978-606-28-1549-3

81

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062815493

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2022
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021.315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

À mes parents

TABLE DES MATIÈRES

PREFAȚĂ	11
CUVÂNT ÎNAINTE	15
REMERCIEMENTS	17
INTRODUCTION GÉNÉRALE	19
CHAPITRE 1. LA ROUMANIE ET SON POSITIONNEMENT PAR RAPPORT À L'ACCUEIL DES ÉTUDIANTS ÉTRANGERS	33
1.1. La présence des étudiants étrangers sur le territoire roumain : aperçu historique et données chiffrées	33
1.2. L'internationalisation et les stratégies nationales d'internationalisation de l'enseignement supérieur roumain	39
1.3. État des lieux des dispositifs destinés aux futurs étudiants étrangers en Roumanie ...	45
CHAPITRE 2. LES DISPOSITIFS D'ACCUEIL DES ÉTUDIANTS ÉTRANGERS À L'UNIVERSITÉ « OVIDIUS » DE CONSTANȚA	51
2.1. Le terrain d'étude : l'Université « Ovidius » de Constanța	51
2.2. Le processus d'internationalisation de l'Université « Ovidius » de Constanța	52
2.3. Les cadres législatif et réglementaire concernant l'inscription et l'admission des étudiants étrangers à l'Université « Ovidius » de Constanța	55
2.4. Description statistique des étudiants étrangers présents à l'Université « Ovidius » de Constanța	57
2.5. Les dispositifs d'accueil des étudiants étrangers en mobilité diplômante à l'Université « Ovidius » de Constanța	66
2.6. Bilan	72
CHAPITRE 3. LA MÉTHODOLOGIE D'ENQUÊTE ET LE CORPUS	73
3.1. Les méthodes mixtes de production de données	73
3.2. Le choix du type d'enquête	74
3.3. L'enquête par entretien	74
3.3.1. La situation d'entretien et le déroulement des entretiens	81
3.3.2. La grille d'entretien	82
3.3.3. La durée des entretiens	85
3.3.4. La transcription des entretiens	85
3.4. Le corpus	86
3.4.1. La présentation du corpus	86

3.4.2. L'identification des sujets	87
3.4.3. Les critères de sélection des sujets	88
3.4.4. L'échantillonnage	89
3.5. Les principales difficultés rencontrées lors du recueil des données orales	99
3.6. Les méthodes d'analyse : l'analyse de contenu	100
3.7. Bilan	104

**CHAPITRE 4. LES REPRÉSENTATIONS ET LES STÉRÉOTYPES DES
ÉTUDIANTS ÉTRANGERS EN MÉDECINE DE L'UNIVERSITÉ « OVIDIUS »
DE CONSTANȚA** 106

4.1. Les motivations des étudiants étrangers de l'Université « Ovidius » de Constanța à propos du choix de la Roumanie	112
4.1.1. La catégorie thématique « l'origine / la racine roumaine »	114
4.1.2. La catégorie thématique « les références / les recommandations »	115
4.1.3. La catégorie thématique « les bénéfiques / les avantages »	117
4.1.4. Bilan	120
4.2. Les représentations des étudiants étrangers de l'Université « Ovidius » de Constanța envers la Roumanie en tant que pays d'accueil et les Roumains en tant qu'hôtes	120
4.2.1. Les représentations des étudiants étrangers de l'UOC de la Roumanie	120
4.2.2. Les représentations des étudiants étrangers de l'UOC des Roumains	125
4.3. Les représentations des étudiants étrangers de l'Université « Ovidius » de Constanța envers d'autres paramètres de l'intégration sociale et académique	126
4.3.1. Les représentations des étudiants étrangers de l'UOC à propos des acteurs de l'établissement d'enseignement supérieur d'accueil	127
4.3.1.1. Les représentations des étudiants étrangers de l'UOC envers les pairs roumains et le soutien reçu de leur part	127
4.3.1.2. Les représentations des étudiants étrangers de l'UOC envers les enseignants roumains	138
4.3.2. Les représentations des étudiants étrangers de l'UOC à propos des études universitaires et des cours suivis pendant leur mobilité de diplôme	141
4.3.3. Les représentations des étudiants étrangers de l'UOC à propos des relations sociales et des pratiques de socialisation avec les étudiants hôtes	148
4.3.4. Les représentations des étudiants étrangers de l'UOC envers l'intégration dans le milieu sociolinguistique d'accueil	153
4.4. Les représentations sociolinguistiques des étudiants étrangers de l'Université « Ovidius » de Constanța envers la langue roumaine et son apprentissage : une réflexion sur la renégociation identitaire en contexte migratoire	157
4.4.1. Les représentations des étudiants étrangers de l'UOC envers la langue roumaine selon différents critères (L. Dabène, 1997)	157
4.4.1.1. L'évaluation de la langue roumaine selon le critère épistémique	157
4.4.1.2. L'évaluation de la langue roumaine selon le critère esthétique	159
4.4.1.3. L'évaluation de la langue roumaine selon son statut	160
4.4.1.4. L'évaluation de la langue roumaine selon le critère social	161
4.4.1.5. Le roumain en tant que composante affective et identitaire	164
4.4.1.6. Le roumain comme moyen de communication	165

4.4.1.7. Le roumain : « c'est mon avenir »	166
4.4.2. Les représentations des étudiants étrangers de l'UOC envers l'apprentissage de la langue roumaine générale et médicale	168
4.4.2.1. L'apprentissage du roumain général	168
4.4.2.2. L'apprentissage du roumain médical	172
4.5. Bilan	174
CHAPITRE 5. SUIVI LONGITUDINAL DE LA DYNAMIQUE D'INTÉGRATION : ÉTUDE DE L'ÉVOLUTION DES REPRÉSENTATIONS ENVERS LA LANGUE ET LA SOCIÉTÉ ROUMAINE	177
5.1. La catégorie thématique « les représentations de la Roumanie et des Roumains » au bout de deux ans	182
5.2. La catégorie thématique « les représentations de la langue roumaine et de son apprentissage » au bout de deux ans	193
5.2.1. La dimension épistémique de la langue roumaine	193
5.2.2. Les dimensions esthétique et affective de la langue roumaine	197
5.2.3. La dimension identitaire de la langue roumaine	197
5.2.4. La place attribuée à la langue roumaine par les étudiants étrangers	199
5.3. Bilan	201
CONCLUSION GÉNÉRALE	203
BIBLIOGRAPHIE	212
LISTE DES SIGLES ET DES ABRÉVIATIONS	229
LISTE DES FIGURES	231
LISTE DES TABLEAUX	232

PREFAȚĂ

În contextul extrem de complex al mobilităților actuale, în care România și, în special, Universitatea *Ovidius* din Constanța reprezintă destinații de studiu din ce în ce mai căutate, cartea Anei Ioniță pe tema parcursurilor lingvistice a studenților tratate dintr-o perspectivă sociolingvistică ni se pare extrem de curajoasă și de inovatoare. Curajoasă deoarece mobilizează metode de lucru și concepte provenind din orizonturi epistemologice diverse, îndrăznește deoarece exploatează un domeniu și un corpus absolut inedite în contextul academic românesc.

În prima parte a lucrării, autoarea întreprinde un demers documentar extrem de aprofundat și de bine organizat cu privire la dispozitivele de internaționalizare existente în România și, îndeosebi, la Universitatea *Ovidius* din Constanța. Aflăm, astfel, în capitolul I, care este evoluția prezenței pe teritoriul românesc a studenților străini în ultimul secol, de unde vin aceștia cu prioritate și ce tipuri de parcursuri academice sunt prioritizate. Înțelegem care sunt strategiile de internaționalizare implementate în România, de la adoptarea sistemului de credite transferabile la crearea unor organisme specializate în gestiunea fluxului de studenți străini sau la organizarea unor parteneriate interuniversitare codiplomante. Autoarea parcurge, de asemenea, în mod reflexiv, textele legislației naționale pentru a identifica prevederile legate de admiterea la studii a studenților străini, la echivalarea diplomelor sau la inserarea acestora pe piața românească a muncii. Oferă informații cu privire la mecanismele de promovare internațională a învățământului universitar românesc explorând site-uri destinate acestui scop, programele unor conferințe sau târguri internaționale. Această circumscriere multiparametrică a prezenței studenților străini în România, pe care autoarea o situează la nivel macrosociologic, este extrem de importantă în sine deoarece, după știința noastră, este primul demers de acest gen întreprins în cercetarea academică românească. Pe de altă parte, efortul documentar al autoarei este în permanență dublat de un efort de conceptualizare. Astfel, noțiunile fundamentale cu care operează în aceast prim capitol al cărții (*intégration / insertion, étudiant étranger, internationalisation, etc.*) sunt supuse unei priviri analitice nuanțate, prin apel la lucrări fundamentale în domeniu în raport cu care autoarea se poziționează cu acuratețe și claritate.

În capitolul al doilea al cărții autoarea descrie strategiile de internaționalizare propuse de conducerea Universității *Ovidius* din Constanța, acțiunile strategice, precum și actorii implicați în implementarea acestora. Sunt prezentate, în mod extrem de util, modalitățile de funcționare ale dispozitivului de tip an pregătitor și strategiile de învățare a limbii române propuse de UOC în vederea atragerii potențialilor candidați și sprijinirii studenților străini. Ca și în capitolul anterior, coroborarea datelor de tip diferit pentru descrierea cât mai nuanțată a cadrului de analiză este foarte utilă și cu siguranță inovatoare în spațiul de cercetare românesc.

Capitolul al treilea al cărții reprezintă un capitol de tranziție între prima și a doua parte. Departe de a fi doar o descriere a corpusului și a metodelor de analiză, parcursul propus de autoare dovedește soliditatea demersului sociolingvistic pe care îl adoptă: după o reflecție teoretică asupra conceptelor cheie: interviul (Blanchet, 1991; Kaufmann, 1996; Bres, 1999; Demazière, 2008; De Ketele și Roegiers, 2015) și chestionarul (Ghiglione, 1987; Maurer, 1999; Boukous, 1999; Vilatte, 2007), capitolul descrie etapele realizării anchetei pe bază de

interviu, corpul cercetării, eșantionul, modalitățile de identificare a populației străine de studenți la medicină, criteriile de selecție a subiecților, precum și dificultățile întâmpinate la colectarea datelor. Permanentele contrapuncte reflexive ale autoarei sunt precum răspunsuri la întrebări ipotetice și ne permit să înțelegem la justa sa măsură dificultatea parcursului de cercetare întreprins: circumscrierea publicului, identificarea subiecților, punerea în legătură cu aceștia, interviul propriu-zis, reluarea contactului doi ani mai târziu pentru verificarea ipotezelor inițiale, etc. În finalul capitolului, sinteza asupra profilurilor individuale ale studenților reținuți în eșantion din punctul de vedere al repertoriilor lingvistice reprezintă, de asemenea, un punct de vedere original în caracterizarea publicului de studenți străini în mobilitate de diplomă.

Capitolul al patrulea al cărții, sub eticheta largă de analiză a motivațiilor evocate de studenții străini la medicină cu privire la alegerea României în general și a UOC în special pentru a urma studii medicale, tratează de fapt influența reprezentărilor și a stereotipurilor despre România, români și limba română asupra integrării academice și sociale a studenților străini în țara gazdă. Pornind de la extrase din interviurile studenților străini înscriși la UOC, corpus inedit și amplu (49 de interviuri realizate în perioada 2016-2020), autoarea examinează cu acuratețe categoriile tematice recurente care apar în discurs cu privire la țara gazdă, la români în sens larg și la colegii români în sens restrâns, la limba română ca limbă de socializare. Dacă elementele cu privire la reprezentările legate de România și de români se situează într-o zonă a stereotipului și a previzibilului pozitiv, extrem de interesante ni se par analizele cu privire la reprezentările studenților străini legate de integrarea în mediul academic românesc, la colegi și profesori, la procesul de predare/învățare. Puse în mod inteligent « în oglindă » de către autoare cu extrase complementare din interviuri realizate cu studenți români sau cu cadre didactice din UOC, aceste reprezentări ni se par o mină de informații extrem de utilă pentru ameliorări ulterioare ale sistemului instituțional de primire a studenților străini dar, mai ales, a integrării academice și colegiale a acestora în mediul universitar românesc. Ca și în capitolele anterioare, analizele sunt însoțite de clarificări conceptuale și de elemente reflexive. Autoarea realizează o trecere în revistă nuanțată a bibliografiei legată de *reprezentări și stereotipuri*, de *imaginar lingvistic* (Houdebine-Gravaud, 2002). Acest concept îi permite, de altfel, o explorare interesantă a discursurilor studenților români cu privire la limba română și la inserția acesteia în repertoriile lingvistice individuale. Anamaria Ioniță constată că evaluarea limbii române se face după diferite criterii: epistemic, estetic, afectiv și identitar (Dabène, 1997) și că stăpânirea limbii române joacă un rol important în construirea reprezentărilor și a relațiilor dintre studenții străini și gazdele lor. Extrem de interesante ni se par, în acest context, analizele cu privire la dificultățile de învățare a limbii române despre care vorbesc studenții străini în discursurile recoltate, dificultăți care ar putea, la rândul lor, face obiectul unei cercetări aparte și ar putea da naștere unei metode de predare a limbii române pentru străini organizată într-o progresie a dificultăților.

În sfârșit, al cincilea capitol își propune să analizeze evoluția reprezentărilor a șapte studenți străini despre limba română și societatea românească în general la doi ani după primul interviu și să identifice factorii care determină aceste schimbări. Capitolul prezintă noile reprezentări vehiculate de subiecți și oferă o sinteză a elementelor constante și ale celor care au evoluat. Scopul final al acestei analize este de a situa dinamica reprezentățională într-un cadru evolutiv, determinat în egală măsură de reprezentările stereotipe inițiale, cât și de parcursurile lingvistice individuale și de strategiile instituționale iar valentele didactice ale unei astfel de analize sunt multiple. Printre ele, cea mai importantă se referă la identificarea parametrilor care pot fi influențați în timp și la modul de poziționare profesională în raport cu acești parametri.

Bibliografia este extrem de vastă și actuală, într-un domeniu de cercetare eterogen și complex, situat la confluența dintre lingvistică și sociolingvistică, domenii în care autoarea se înscrie cu profesionalism și originalitate.

Cartea de față se remarcă prin acuratețea analizelor efectuate de autoare pe un corpus extrem de amplu și original constituit, cât și prin modul de poziționare reflexivă al autoarei care îi permite acesteia obținerea unor concluzii nuanțate, cu perspective de continuare fecunde.

Monica Vlad

Prof. univ. dr. habil. la Universitatea *Ovidius* din Constanța, România

CUVÂNT ÎNAINTE

Anamaria Ioniță, autoarea cărții *Les parcours langagiers des étudiants étrangers en mobilité de diplôme en tant qu'outil d'intégration dans l'université roumaine. Étude de cas: l'Université «Ovidius» de Constanța*, propune un subiect original și oportun întrucât publicul studentesc internațional școlarizat în universitățile din România nu a atras suficient atenția, deocamdată, cercetărilor în științe umane din țară.

Cartea de față constituie nu numai o analiză originală și argumentată a interviurilor solicitate și transcrise, dar și o sumă documentară inedită cu privire la publicul internațional din universitățile românești observat la cincisprezece ani după integrarea României în Uniunea Europeană (2004), eveniment care a marcat un jalon esențial în epoca post-decembristă. Din acest punct de vedere, materialul colectat în această carte interesează în mod deosebit nu numai cercetarea din zona limbilor, care este principala focală a acestui studiu, dar și cercetarea în istorie contemporană și în sociologie.

Arhitectura manuscrisului respectă o progresie logică ireproșabilă care facilitează accesul la conținut și dovedește talentul pedagogic și auctorial al autoarei: cititorul ia cunoștință în primul rând cu contextul global al studiului și cu problematica, apoi cu contextul local, cu metoda de anchetă care a dus la constituirea corpusului, și bineînțeles cu analiza corpusului – din diferite puncte de vedere și cu diverse unelte teoretice – ceea ce duce la sinteza finală și la perspectivele degajate.

În primul capitol, *La Roumanie et son positionnement par rapport à l'accueil des étudiants étrangers*, autoarea descrie în mod sintetic cadrul general, mai cu seamă în aspectele istorice, politice și administrative, în ce privește politica de integrare a studenților străini în învățământul superior din România, în perspectiva largă a deschiderii organizării colective a statului către internațional, în diverse aspecte.

Cel de-al doilea capitol, *Les dispositifs d'accueil des étudiants étrangers à l'Université «Ovidius» de Constanța*, este consacrat descrierii minuțioase a contextului local și a terenului studiat. Autoarea detaliază cadrul socio-instituțional precis al Universității *Ovidius* din Constanța și arată, spre exemplu, în ce fel predarea limbii române și inserția studenților străini în diverse filiale ale universității se înscrie în politica de internaționalizare a acestei instituții de învățământ superior și constituie un *dispozitiv* în sensul lui Michel Foucault, dispozitiv pe care Anamaria Ioniță îl analizează în mod original încrucișând propriul său punct de vedere, de cercetătoare dar și de formatoare în cadrul instituției, cu punctele de vedere – în dinamica longitudinală și nu statică – ale studenților străini mediciști intervievați precum și al unor membri ai corpului didactic direct implicați în acest dispozitiv.

Capitolul al treilea, *La méthodologie d'enquête et le corpus*, prezintă metoda de cercetare și constituirea corpusului. Autoarea acordă o mare atenție problematizării și analizei tensiunilor între metodă și teren, între planul inițial și adaptările necesare pe parcurs, ceea ce conferă lecturii un interes deosebit.

Capitolul al patrulea, *Les représentations et les stéréotypes des étudiants étrangers en médecine de l'Université «Ovidius» de Constanța*, aplică metoda de analiză de conținut și organizează tematic bogatul corpus de interviuri. Prezentarea este riguroasă și convingătoare:

diverse stereotipuri și dinamici de reprezentare a limbii române și a învățării ei sunt puse în evidență. Toate afirmațiile sunt susținute de numeroase exemple extrase din interviuri: citatele sunt redată în limba originală – română sau engleză și în traducerea lor în limba franceză.

Capitolul al cincilea, *Suivi longitudinal de la dynamique d'intégration : étude de l'évolution des représentations envers la langue et la société roumaine*, adoptă punctul de vedere longitudinal – ceea ce este de salutat, dată fiind dificultatea de a recontacta persoane care au acordat deja un interviu și de a le convinge de a acorda timpul necesar unei noi întâlniri – pentru a analiza în mod dinamic evoluția în timp a reprezentărilor asupra limbii române, asupra modificării repertoarului lingvistic personal, precum și asupra integrării (sau inserției) în dispozitivul românesc universitar sau profesional. Autoarea dovedește o bună cunoaștere a literaturii francofone cu privire la biografiile lingvistice, dar și o excelentă capacitate de a adapta lecturile la contextul specific românesc și, de asemenea, la contextul particular constănțean.

Bibliografia, alcătuită cu pertință, dovedește o mare deschidere națională și internațională. Lecturile autoarei sunt pluridisciplinare și acoperă multiplele aspecte, lingvistice, didactice, istorice și sociologice, ale tematicii alese.

Studiul propus aici de Anamaria Ioniță reprezintă un aport științific consistent și original, nu doar în domeniul analizei reprezentărilor limbii române și ale contextului românesc de către publicul studentesc internațional înscris în universitățile din România, dar și în domeniul analizei mizelor educaționale legate de versantul internațional al politicii lingvistice din învățământul superior românesc, versant internațional actualmente în plină dezvoltare.

Maria Candea

Prof. univ. dr. habil. la Université Sorbonne Nouvelle Paris, Franța

REMERCIEMENTS

Au terme de ce travail, je souhaite remercier toutes les personnes qui, d'une manière ou d'autre, de près ou de loin, ont contribué à son aboutissement dans de bonnes conditions.

Je remercie mes deux directrices de thèse, Madame la professeure Monica Vlad et Madame la professeure Maria Candea, pour leur confiance, engagement, disponibilité et accompagnement. Je les remercie pour leur suivi, pour tout le temps accordé tout au long de ma recherche doctorale, leur patience et attention, pour les corrections, explications, suggestions et relectures, ainsi que pour leurs conseils et enseignements qui m'ont aidée à mener à bien ce travail. Je leur exprime ma profonde gratitude. Je remercie tout particulièrement Madame la Professeure Monica Vlad pour l'opportunité qu'elle m'a offerte de vivre l'expérience de mobilité internationale étudiante à l'Université Grenoble-Alpes, une expérience enrichissante qui m'a poussée à entreprendre mes propres recherches et prendre le chemin du doctorat.

Mes remerciements vont aux membres du comité de suivi pour leur support et pour l'intérêt manifesté pour ma recherche, pour leurs précieux conseils.

Je remercie les membres du jury qui ont accepté de lire et d'évaluer mon travail dans sa forme finale.

Je remercie Madame la Professeure Cristina Tamaş de m'avoir encouragée et soutenue tout au long des années et je lui exprime toute ma reconnaissance pour les opportunités qu'elle m'a données de continuer mes études et d'enseigner à l'université.

Je tiens à remercier très chaleureusement Cristina Dafinoiu, Laura Pascale et Mariana Rusu pour avoir facilité mes rencontres avec les étudiants étrangers suivant leurs études à l'Université « Ovidius » de Constanța et avec les médecins étrangers en exercice à Constanța et aux alentours.

Je tiens à exprimer ma gratitude à tous les étudiants et les médecins étrangers qui ont accepté de me rencontrer et de me parler de leur parcours bio-langagier et migratoire et à tous ceux qui ont répondu à mes sollicitations ultérieures pour une deuxième rencontre. Je les remercie chaleureusement de m'avoir donné la possibilité de constituer mon corpus de travail et de me motiver à continuer et à mener à bien cette étude.

Un grand merci à mes collègues et amies de l'équipe doctorale pour leur encouragement et support lors des différentes expériences partagées ensemble durant notre parcours doctoral. Merci à mes collègues de travail pour leur soutien.

Un immense merci à mes amis Corina, Iancu, Mariana, Mari et Irina qui m'ont toujours encouragée, soutenue et aidée. Merci de m'avoir donné de votre courage et de votre bonne humeur tout au long de mon parcours doctoral qui n'a pas été facile.

Je remercie ma famille et plus particulièrement mes chers parents pour leur aide et leur soutien inconditionnel et constant. Merci d'être toujours là pour moi.

INTRODUCTION GÉNÉRALE

Le monde contemporain caractérisé par des flux croissants d'étudiants en mobilité internationale de longue et/ou courte durée et en contexte de migration temporaire et/ou définitive dans le pays d'accueil favorise des échanges et des rencontres interculturelles entre des individus d'origine différente dans le cadre desquels ceux-ci subissent des transformations au niveau personnel, social, professionnel ou idéologique. Par ailleurs, l'expérience de la mobilité internationale et le séjour de longue durée à l'étranger lors d'une mobilité diplômante englobant une série de changements ne constituent pas uniquement des défis auxquels les étudiants étrangers ou internationaux doivent faire face pendant leur séjour dans le pays d'accueil, mais aussi des enjeux liés à l'accueil et à l'intégration que le pays hôte doit intégrer et des enjeux culturels et interculturels relatifs à l'apprentissage de la langue du pays d'accueil. Pendant leur mobilité de longue durée en Roumanie les parcours langagiers des étudiants étrangers sont marqués par la rencontre de la langue et de la culture roumaine d'une part et, d'autre part, par d'autres langues et cultures ce qui influencent leurs pratiques langagières, identitaires et sociales.

Suite à l'adhésion de la Roumanie à l'Union Européenne en 2007 et dans le contexte de l'internationalisation de l'enseignement supérieur roumain, de l'augmentation de la mobilité étudiante entrante et/ou sortante et de la reconnaissance des diplômes dans les pays de l'UE, la Roumanie est devenue l'un des pays hôtes de plus en plus recherché surtout par les citoyens étrangers qui souhaitent suivre des études médicales. Ainsi, l'école roumaine de médecine, l'une des plus internationalisées de l'Europe dans les dernières décennies, est devenue une vraie « pépinière » pour la formation des médecins étrangers. Les étudiants étrangers en médecine, par rapport à leurs pairs roumains qui prennent le chemin de l'étranger et de la migration, décident souvent de rester en Roumanie pour réaliser l'internat et ensuite pour exercer leur profession.

La décision de choisir, ainsi que de s'installer en Roumanie sont influencées par de nombreux facteurs. Si les motivations et les représentations stéréotypées positives véhiculées par les membres du pays d'origine des étudiants étrangers semblent jouer un rôle très important dans le choix de la Roumanie, l'accueil et l'intégration apparaissent comme les principaux facteurs clés pour prendre la décision de s'installer sur le territoire roumain.

Questions générales de recherche

Dans ce contexte et face à cette caractéristique de la Roumanie en tant que pays hôte pour les futurs médecins étrangers, les questions que nous posons sont les suivantes : qui sont les étudiants étrangers qui choisissent la Roumanie ? D'où viennent-ils ? Pour quelles raisons ? Quels sont les dispositifs d'accueil mis à leur disposition ? Quelle est la place et le rôle des pratiques langagières et de leur dynamique dans le processus d'intégration ? Quels sont les paramètres individuels et sociaux qui influent sur leur intégration sociale et académique à l'université ? Quels sont les aspects, les points et les domaines à améliorer en priorité dans l'accompagnement pédagogique et humain, au sein de l'environnement académique d'accueil, pour que l'intégration des étudiants étrangers soit réussie?

Motivation de la recherche

Un travail de recherche part en général des expériences personnelles ou professionnelles. C'est une expérience antérieure d'enseignante de langues étrangères à l'Université « Ovidius » de Constanța auprès des étudiants roumains et étrangers qui nous a permis de faire le premier pas sur le terrain qui est devenu notre terrain d'étude pour cette recherche doctorale. Cette expérience d'enseignement a suscité des questionnements liés au contexte dans lequel les processus d'enseignement et d'apprentissage se déroulent, aux dispositifs d'accueil des étudiants, à la richesse de leur répertoire langagier et de leur bagage culturel, aux stratégies mises en œuvre par les étudiants dans l'apprentissage d'une langue étrangère, à leur parcours langagier en tant qu'outil d'amélioration de l'intégration à leur nouveau environnement et enfin, à leurs trajectoires de vie et à leurs expériences migratoires et de mobilité. Ces questionnements vont nous servir de guide dans l'élaboration de la problématique de recherche et vont nous orienter dans la sélection des données d'analyse.

D'autre part, ce travail est aussi le fruit d'une autre expérience personnelle, en tant qu'étudiante étrangère en mobilité internationale de courte durée. En effet, nous avons effectué un stage professionnel de trois mois en France pendant la période 12 septembre – 11 décembre 2015 au sein du Master *Sciences du langage*, spécialité Français langue étrangère, à l'Université Grenoble-Alpes. Dans le cadre des cours que nous avons suivis à Grenoble : *Plurilinguisme : aspects sociolinguistiques et éducatifs* et *Le développement plurilingue de l'enfant à l'école*, nous avons eu l'opportunité d'approfondir nos connaissances déjà acquises dans le cadre du Master *Langue française et plurilinguisme dans l'espace européen* à l'Université « Ovidius » de Constanța. A cette occasion nous avons réalisé un entretien avec une personne plurilingue sur le thème des langues parlées par celle-ci, ses pratiques, ses attitudes langagières et son imaginaire linguistique en rapport avec l'espace et avec ses interlocuteurs. Le sujet de notre entretien a été un étudiant en master 2 d'origine afghane, migrant temporaire en France qui nous a parlé de son répertoire verbal, de ses expériences langagières et de son parcours personnel, professionnel et migratoire.

Cet entretien nous a permis de nous interroger sur le capital langagier et pluriculturel d'un étudiant étranger en contexte de mobilité. Par conséquent, nous avons décidé d'approfondir ce chemin encore inconnu par nous et presque inexploré par les chercheurs roumains, sentier qui nous paraissait fertile.

Nous avons conduit une première recherche exploratoire dans ce champ pour notre mémoire de master. Cette recherche visait une catégorie particulière d'étudiants, les étudiants étrangers non-spécialistes de la langue et de l'année préparatoire de l'Université « Ovidius » de Constanța et s'intéressait à la biographie langagière, aux représentations sur les langues et à l'imaginaire linguistique de six étudiants étrangers en situation de mobilité et de migration temporaire en Roumanie. Parmi les résultats les plus intéressants de cette étude exploratoire nous mentionnons la découverte d'un répertoire langagier riche et diversifié chez les sujets interrogés, l'existence de représentations différentes sur les langues composant leur répertoire verbal, l'existence d'une diversité de pratiques langagières telles que : le *code-switching* ou l'alternance codique, le *code-mixing* ou le mélange de langues chez les étudiants étrangers que nous avons interrogés. Nous avons constaté également l'existence des représentations largement positives et presque identiques envers certaines langues de leur répertoire langagier, la valeur centrale attribuée à leur langue maternelle ou d'origine dans leur système d'identification, ainsi que l'image positive de la langue roumaine vue comme un instrument